

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев2 271/09
01.07.2009. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића председника већа, Јасминке Станојевић, Мирјане Грубић, Надежде Радевић и Биљане Драгојевић, чланова већа, у парници тужиоца АА, кога заступа пуномоћник АБ адвокат, против тужених Јавног предузећа за производњу електричне енергије, дистрибуцију електричне енергије и управљање дистрибутивним системом и трговином електричне енергије "Електропривреда Србије" Београд и Јавног предузећа површински копови "Косово" Обилић, сада са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Округног суда у Београду Гж. I бр. 4650/08 од 19.11.2008. године у седници одржаној 01.07.2009. године, донео је

П Р Е С У Д У

УКИДА СЕ пресуда Округног суда у Београду Гж. I бр. 4650/08 од 19.11.2008. године у ставу трећем изреке и предмет враћа истом суду на поновно суђење у укинutom делу.

У осталом делу ревизија тужиоца **СЕ ОДБИЈА** као неоснована.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Првог општинског суда у Београду П. бр. 6719/06 од 22.01.2008. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиоца и оба тужена су обавезана да тужиоцу на име накнаде штете због изостале зараде услед незаконитог престанка радног односа за период од 04.09.1997. године до 30.06.2007. године солидарно исплате 3.141.867,84 динара са законском затезном каматом почев од 30.09.2007. године па до исплате. Ставом другим изреке тужени су обавезани да код надлежног Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање уплате доприносе за пензијско и инвалидско осигурање у складу са посебно важећим коефицијентом према степену стручне спреме тужиоца за период од 04.09.1997. године до 30.06.2007. године. Ставом трећим изреке тужени су обавезани да надокнаде трошкове парничног поступка тужиоцу у износу од 153.560,00 динара.

Пресудом Округног суда у Београду Гж. I бр. 4650/08 од 19.11.2008. године, ставом првим изреке потврђена је првостепена пресуда у односу на друготужено Јавно предузеће "Косово" Обилић у ставу првом изреке а за део потраживања до износа од 1.407.903,03 динара па је тужено Предузеће "Косово Обилић" обавезано да тужиоцу на име накнаде штете због изостале зараде услед незаконитог престанка радног односа за период од 24.09.1997. године до 30.06.2007. године исплати овај износ од 1.407.903,03 динара са законском затезном каматом почев од 30.09.2007. године, као и у ставу другом и трећем изреке и жалба друготуженог у овом делу је одбијена као неоснована. Другим ставом изреке другостепена пресуда преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке према друготуженом Јавном предузећу "Косово" Обилић преко досуђеног износа од 1.407.903,03 динара а до траженог износа од 3.141.867,84 динара и у том делу тужбени захтев тужиоца је одбијен као неоснован. Последњим трећем ставом изреке другостепене пресуде приначена је првостепена пресуда у односу на првотужено јавно предузеће "Електропривреда Србије" и тужбени захтев тужиоца у односу на ово предузеће је одбијен као неоснован.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 399. ЗПП-а, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца делимично основана и делимично неоснована.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је био у радном односу код друготуженог ЈП "Косово" из Обилића до 04.09.1997. године када му је изречена мера престанка радног односа, која је пресудом Општинског суда у Приштини П.1.бр. 681/97 од 01.04.2005. године, која је постала правноснажна 17.07.2006. године, поништена као незаконита са обавезом враћања тужиоца на рад. Тужилац није враћан на рад ни по правноснажности ове пресуде и његов тужбени захтев у овој парници се односи на накнаду штете у висини изгубљене зараде коју није остварио због незаконите одлуке о престанку радног односа. Оценом налаза и мишљења вештака који се руководио висином накнаде зараде запослених који су радно ангажовани, првостепеном пресудом су обавезана оба тужена да тужиоцу за период од 04.09.1997. године до 30.06.2007. године солидарно исплате 3.141.867,84 динара.

Другостепени суд је оцењујући наводе жалби странака у овој парници делимично преиначио првостепену пресуду одбијајући тужбени захтев у односу на друготужено Јавно предузеће "Косово" преко износа од 1.407.903,03 динара док је у односу на првотужено Јавно предузеће "Електропривреда Србије" одбио

1.407.500,00 динара, dok je u odnosu na prvotужeno javno preduzeće Elektroprivreda Srbije, odnio тужбени захтев у целости. Одлука другостепеног суда у односу на друготуженог ЈП "Косово" заснива се на чињеницама да ово предузеће од 1999. године не функционише у матичној средини, односно на Косову, те да се и не бави делатношћу због које је основан, већ је седиште овог предузећа у Београду и само један мали број запослених је радно ангажован и то повремено, док остали запослени овог предузећа примају накнаду зараде у висини од 60% од зараде која би им припадала да раде. Тужилац у току поступка није пружио доказе да би од стране свог послодавца могао да буде радно ангажован у овом периоду, тим пре што је његово пребивалиште и даље на Косову и Метохији. Износ који је досуђен правноснажном пресудом тужиоцу представља накнаду зараде за упоредног радника друготуженог предузећа у висини од 60% од пуне зараде, како је то утврђено и вештачењем у току поступка. У односу на првотужено предузеће "Електропривреда Србије" тужбени захтев је одбијен у целости из разлога што по оцени другостепеног суда ово предузеће није у материјално правном односу са тужиоцем и пасивно легитимисан у овом спору. Према становишту другостепеног суда, чињеница да је првотужени оснивач друготуженог предузећа је без утицаја, јер је "Косово" основано као самостални привредни субјекат и као посебно правно лице са свим правима и обавезама.

Правилан је закључак нижестепених судова у погледу права тужиоца на накнаду штете коју је претрпео доношењем незаконите одлуке о престанку радног односа због које није радио и није остваривао одговарајућу зараду. Основ одговорности друготуженог предузећа "Косово" као послодавца је у одредбама члана 106. став 5. Закона о радним односима ("Службени гласник РС", бр. 55/96), члана 96. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр. 70/01) и члана 164. сада важећег Закона о раду. Правилан је и закључак другостепеног суда у погледу висине накнаде које је ово предузеће дужно да по овом основу исплати тужиоцу, а то је 60% зараде коју би тужилац примао као лице које није радно ангажовано. Чињеница је да само мали број запослених овог Јавног предузећа, после измештања са Косова и Метохије, радно ангажован, а остали запослени тог предузећа остварују накнаду зараде у наведеном проценту. То истовремено значи и да није било слободних радних места, односно могућности да и тужилац евентуално буде радно ангажован, па би досуђивање пуне накнаде, односно накнаде зараде у пуном износу, тужилац био у повољнијем положају од осталих запослених који нису били радно ангажовани.

Међутим, основано се ревизијом тужиоца указује да се становиште другостепеног суда о неодговорности првотуженог предузећа "Електропривреда Србије" заснива на погрешној примени материјалног права.

Сагласно члану 453. Закона о привредним друштвима ("Службени гласник РС", бр. 125/04), у пословању јавних предузећа, па и када су у питању њихова права, обавезе и одговорности, примењују се прописи који су били на снази до дана ступања на снагу овог закона. То су Закон о предузећима ("Службени лист СРЈ", бр. 29/06 ... 36/02) и закони којима се уређују услови и начини обављања делатности од општег интереса. Према одредби члана 401. став 3. Закона о предузећима, оснивање и пословање јавног предузећа врши се у складу са Законом о предузећима и законом којим се уређују услови и начин обављања делатности од општег интереса. Законом о јавним предузећима, Законом о електропривреди и Статутом туженог "Електропривреда Србије", предвиђена је могућност да као јавно предузеће, може основати друго јавно предузеће за обављање својих појединих делатности. У складу са наведеним прописима ово предузеће је основало друготужено предузеће "Косово" за обављање појединих својих делатности. Без обзира што наведеним прописима и Статутом ЈП "Косово" Обилић прописано да основано јавно предузеће има статус правног лица и да иступа у своје име и за свој рачун, а за рачун Јавног предузећа "Електропривреда Србије" у складу са пренетим овлашћењима, и за своје обавезе одговара целокупном имовином, прописана је контролна надзорна функција првотуженог предузећа над економско финансијским пословањем друготуженог. Првотужени је једини оснивач друготуженог са 100% удела, што указује на постојање односа матичног и зависног предузећа, односно да је ЈП "Косово" у релевантном периоду било зависно предузеће под непосредним управљањем првотуженог као матичног предузећа, које по самом закону неограничено солидарно одговара за све обавезе зависног предузећа а у смислу члана 414. и члана 414а. тада важећег Закона о предузећима. Из тих разлога је погрешан закључак другостепеног суда да првотужени у овом спору није пасивно легитимисан и да не одговара за обавезе друготуженог ЈП "Косово" у коме је тужилац био запослен у време доношења незаконите одлуке о престанку радног односа.

Тужени "Електропривреда Србије" је у току првостепеног поступка истакао приговор застарелости, указујући на то и у својој жалби на првостепену пресуду, који другостепени суд, с обзиром на заузето правно становиште да овај тужени није пасивно легитимисан, није разматрао, односно није оценио наводе жалбе да је првостепени суд у овом делу погрешно применио материјално право, када је почетак рока застарелости везао за правноснажност и извршност пресуде којом је поништена одлука о престанку радног односа тужиоца, а не од дана када је тужиоцу престао радни однос и када је удаљен са рада. Тиме је учињена битна повреда поступка из члана 361. став 1. у вези члана 382. став 1. ЗПП-а на коју се указује у ревизији.

Из наведених разлога је одлука другостепеног суда укинута, који ће у поновном поступку испитујући првостепену пресуду оценити ове наводе жалбе првотуженог, имајући при том у виду одредбе члана 376. 300.

На основу члана 405. и члана 407. став 2. ЗПП-а, одлучено је као у изреци.

Председник већа – судија

Првотужени

предраг трифуновић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице,

Оливера Стругаревић

ЗС